

**Restaurátorský záměr na restaurování
tří kusů původních nástěnných svítidel z divadelního sálu Besedního domu v Ivančicích**

I. Údaje o památce:

1. **Autor:** neznámý
2. **Sloh, datování:** historizmus - 1890
3. **Materiál/technika:** litina, mosaz, železo, skleněná stínidla, elektromateriál / kovolitecká, cizelérská, pasířská, zámečnická, sklářské techniky
4. **Rozměry:** výška 53 cm, šířka 47 cm
5. **Předchozí restaurátorské zásahy:** předělání původně plynových svítidel na elektriku natření kovových částí práškovým bronzem s pojídlem (zlatá barva)

II. Údaje o akci:

1. **Investor:** Město Ivančice, Palackého náměstí 196/6, 664 91 Ivančice
2. **Restaurátor:** Lea Raisová, Sosnová 11, 637 00 Brno

III. Popis památky:

1. Popis – složení, kompozice, jednotlivé prvky atp.

Záda nástěnných svítidel (aplik) jsou odlitá z litiny. Ve středu horní části je umístěn v oválném poli maskaron, který je lemován stylizovanými rozvilinami. Vrchol zad apliky je tvořen do vějíře svázanými stylizovanými listy. Spodní část zad apliky je složena z volut a opět stylizovaných listů. Rameno apliky vychází z horní části zad. Tvoří je kanelovaná trubka, která ústí do nosného prstence, z něhož vychází tři kratší ramínka, ohnutá směrem dolů. Na nich jsou uchyceny objímky světelných zdrojů a skleněná stínidla z bílého opakního skla ve tvaru zvonků. Tato kratší ramínka jsou též z kanelovaných trubek a na koncích u světelných zdrojů jsou zdobena akantovými listy. Také kruhové držáky stínidel jsou ozdobeny akantovými listy v počtu tří kusů. Tyto nejsou však lité, jako na ramenech, ale stříhané a tepané z plechu. Nosný prstenec je z vrchu i ze spodu zakryt profilovanými puklicemi, které jsou na vrcholku osazeny špičkou s probraným krčkem. Hlavní rameno vedoucí ze zad apliky má po bocích vodorovně posazené ozdoby ve tvaru volut a rozvilin. Ze spodu je toto rameno podepřeno dílem, který je nahoře uchycen k ramenu a ve spodní části k zadům apliky pod oválem s maskaronem. Tento díl je bohatě zdoben, v přední části stylizovaným grifem, či okřídleným drakem a velkým členěným akantovým listem i

rozetou. V zadní části, blíže k zádům apliky, pak volutami a rozvilinami. Apliky jsou druhotně elektrifikovány.

2. Popis stavu památky před započítím restaurátorských prací

Celá nástěnná svítidla jsou natřena zoxidovanou tzv. zlatou barvou čili práškovým bronzem s pojídlem. Sondami, odstraněním plošek druhotného nátěru, bylo zjištěno, že záda aplik jsou ulita z litiny. Také stylizovaný drak s volutami za ramenem a vodorovné ozdoby po bocích ramene jsou litinové. Křídla stylizovaného draka jsou mosazná, stejně tak členěný akantový list, jenž je součástí těla draka. Rozeta, posazená na akantu se jeví ze zinkové slitiny. Zakrytí nosného prstence malých ramínek puklicemi (jak z vrchu, tak ze spodu) je ze zinku, špičky osazené na jejich vrcholcích jsou mosazné. Držáky stínidel jsou z mosazi. Toto zakrytí bylo nejspíše dodáno na apliky při elektrifikaci, apliky byly původně plynové. Nejspíše měly pod nosným prstencem plynový kohoutek. Ramena byla při elektrifikaci otočena směrem dolů. Stínidla nyní nesmyslně zakrývají záda apliky i bohatou výzdobu pod ramenem. Kovy pod nátěrem jeví známky působení atmosférické koroze. Její rozsah, stejně, tak jako upřesnění druhů použitých materiálů bude známo, až po odstranění druhotného nátěru. Také se zjistí případná původní povrchová úprava například zlacením. Též budou zjištěna i poškození, jako praskliny, či jiné vady. Šroubení na svítidlech je uvolněno, místy ztrháno. Stínidla jsou nejspíše nepůvodní, konstrukčně postrádají tzv. krček, za který je mají přidržovat šroubky držáků stínidel. Elektrifikace je sice funkční, ale není jisté, zda odpovídá platným normám.

IV. Koncepce restaurátorského zásahu a postup práce

Svítidla budou sejmuta ze stěny a částečně rozložena, zabalena a dopravena do restaurátorských dílen. Zde budou úplně demontována, včetně odstranění staré elektroinstalace. Poté budou podrobeny důkladnému průzkumu. Všechny kovové části svítidel budou zbaveny druhotné povrchové úpravy (nátěru tzv. zlatou barvou) za použití ředidel a rozpouštědel, dle druhu pojídla u zlaté barvy. Poté se ještě mechanicky dočistí. Spolu se zbytky barvy budou odstraněny zplodiny atmosférické koroze. Jestli se pod barvou najdou nějaké fragmenty původní povrchové úpravy, tak bude postupováno dle jejího druhu a zachovalosti a také stavu podkladního kovu. Opraví se případně nalezená mechanická poškození, opraví se vadné šroubení, chybějící se doplní. Kovové části budou vyleštěny, odmaštěny, usušeny a zalakovány. Ramínka nesoucí světelné zdroje budou otočena směrem vzhůru, jako byla původně. Do ramen se provlečou nové vodiče a dodají

se nové objímky. Apliky se zkompletují, dokončí se elektroinstalace a provede se její revize. Pokud budou na centrálním lustru měněna stínidla, měla by se na apliky dát shodná. Apliky se zabalí a odvezou se na místo určení. Zde se zavěsí na stěnu a připojí k el. síti. Ke svítidlům bude dodána revizní zpráva elektroinstalace a restaurátorská zpráva.

Postup restaurování bude konzultován s investorem.

V. Použité materiály

Použité materiály vč. výrobců

odstranění nepůvodního nátěru – dle zjištěného pojidla, např. líh, aceton, syntetické ředilo

leštění – leštící pasta zelená, šedá, červená – výrobce Pragochema

odmaštění – OR 3 standart bezvodý odmašťovací prostředek, výrobce Prochem aplikovaná chemie Lanškroun, aceton

oprava mechanických poškození – dle nálezů, cínová pájka, stříbrná pájka, mosazná pájka

povrchová úprava kovů – nátěrová hmota na železo Alkyton, výrobce Rust-Oleum

Netherlands B.V. 4700 AC Rosendaal Holandsko, distributor Monti-Dupli s.r.o., lak na barevné kovy Siroid Lucido trasparente vernice nitroacrillica lucida, výrobce Siro s.r.l. Via Meucci, 5 z.i. Selve, lak na železo C1005 NICEL Colorlak Uherské Hradiště, a jiné dle případného nálezu původní povrchové úpravy

elektromateriál – vodiče, objímky, svorkovnice, žárovky, firma Luha

VI. Doporučený režim památky včetně termínů, průběžného ošetření

Svítidla by měla být umístěna v suchém bezprašném prostředí bez velkých výkyvů teploty a neměla by být vystavena přímému slunečnímu svitu. Apliky lze občas oprašovat pérovým oprašovačem, nebo otírat měkkým hadříkem. Skleněná stínidla lze po sejmutí umýt ve vlažné vodě s prostředkem určeným na mytí skla, nebo čističem skla na lihové bázi. Při čištění svítidel je třeba dbát bezpečnosti práce.

V Brně dne.....

Lea Raisová, Sosnová 11, Brno